

של הבנות חב"ד
להאמין. להאיר. להצליח.

מאירים את הבית

לקראת פסח

חוברת מושגים

כיתה:

שם:

חודש ניסן

מעות חיטים-קמחא דפסחא

מנהג מקובל בכל ישראל, שכל קהילה וקהילה גובה מחבריה "מעות חיטים" (=כסף לחיטה, למצות) לפסח כדי לחלקם לעניי העיר עבור קניית המצות, ואם נשאר כסף ממצות החיטים יתנו לעניים עבור קניית צרכי החג.

מנהגי חודש ניסן

נוהגים מראש חודש -א' בניסן עד י"ג בניסן סך הכל 13 ימים, לומר אחרי תפילת שחרית את פרשת הנשיאים, בכל יום נשיא אחד. בימים אלו הקימו בני ישראל את המשכן לראשונה במדבר. בכל יום שבט אחר מעם ישראל שלח נציג עם קורבן.

דוגמא: א' ניסן-נשיא שבט יהודה, ב' ניסן-נשיא שבט יששכר וכו'.

תוכלו לראות את פרשת הנשיאים בסידורים שלכם.

ברכת האילנות

בכל חודש ניסן, מי שרואה אילן המוציא פרי, צריך לברך את ברכת האילנות פעם אחת בלבד:

"בְּרוּךְ אַתָּה אֲדוֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא חָסַר בְּעוֹלָמוֹ כְּלוּם, וּבָרָא
בוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבוֹת לְהַנּוֹת
בָּהֶם בְּנֵי אָדָם."

מצה שמורה

מה זה מצה שמורה?

מצה ששומרים עליה מהרגע שקוצרים את החיטה, כדי שלא תירטב במים ולא תחמיץ. יש המקפידים לאכול בליל הסדר רק מצה שמורה. במצה רגילה, שאינה 'שמורה', שומרים על הקמח לבל יחמיץ משעת טחינת החיטה והפיכתה לקמח.

למה צריך לשמור על המצה?

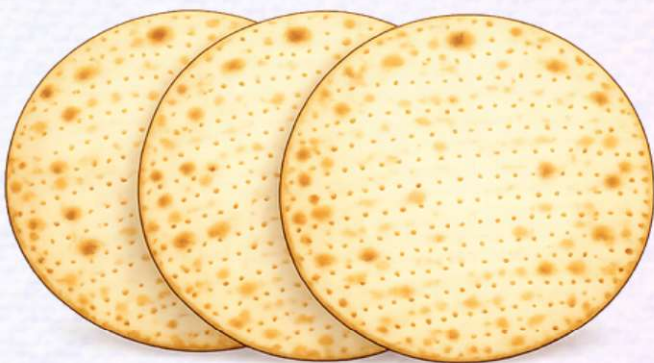
ברגע שחיטה נרטבת במים, היא עלולה להפוך לחמץ. לכן שומרים עליה היטב: לא נותנים לה להירטב ומכינים את המצה במהירות כך יודעים בוודאות שזו מצה ולא חמץ. את המצה השמורה מכינים ואופים במפעלים מיוחדים.

כדי להכין את הבצק למצה משתמשים ב2 מרכיבים:
1. קמח 2. מים ש"לנו".

'מים שלנו' הם מים שנשאבו לפני הלילה ונשמרו כל הלילה (לנו=ישנו), ורק למחרת משתמשים בהם להכנת מצות.

מים שעבר עליהם הלילה מקבלים רמת טמפרטורה נמוכה וזה מעולה לבצק של מצה- שלא יתפח במהירות!

כמה זמן מותר ללוש ולאפות את המצה?

מרגע שמתחילים ללוש את הבצק ועד שמכניסים אותו לתנור - אסור שיעברו יותר מ־18 דקות. אם עובר יותר זמן - הבצק עלול להפוך לחמץ.

שבת הגדול

השבת שלפני פסח נקראת שבת הגדול. בפסח הראשון שעם ישראל עשה במצרים לפני שיצאו משם, נצטוו לקחת שה-כבש (שהיה נחשב האליל של מצרים) ולקשרו למיטותיהם. כשראו זאת בכורי מצרים שאלו את בני ישראל "מדוע אתם עושים זאת?"

ענו להם בני ישראל: השה הזה יהיה קרבן פסח ל-ה', בעוד כמה ימים אלוקים יהרוג את בכורי מצרים. הלכו הבכורים לאבותיהם ולפרעה ובקשו כי ישלחו את ישראל ממצרים וכשקיבלו סירוב לבקשה שלהם, עשו בכורי מצרים מלחמה והרגו הרבה מן המצרים.

כל זה היה בתאריך י' ניסן בשבת לפני היציאה ממצרים. קבעו חכמים נס זה בשבת לזכרון לדורות וקראו לשבת הזו "שבת הגדול". בקהילות ישראל נוהגים שבשבת זו הגדול שבקהילה, הרב, מעביר שיעור בבית הכנסת על הלכות פסח הקרב ובא.

הכשרת כלים לפסח

כלים שמשתמשים בהם כל השנה- החמץ שהיה בהם נחשב כאילו נבלע בתוכם לכן בפסח לא משתמשים בכלים כאלה,

אלא משתמשים בכלים מיוחדים לפסח או בכלים שעברו נקיון והכשרה.

סוגים שונים של הכשרה

ליבון- תהליך של חימום כלי מתכת על ידי אש. פעולת ליבון עושים למשל לחצובות של הכיריים /תבניות אפיה.

הגעלה- תהליך של הכשרת כלי מתכת שהשתמשו בהם למאכלים ונוזלים. למשל: סיר מתכת, סכו"ם, כוס ממתכת.

בדיקת חמץ

זמן הבדיקה

בתאריך י"ג בניסן, בלילה שלפני ערב פסח בודקים בבית את החמץ מיד לאחר צאת הכוכבים.

היכן בודקים?

בכל מקום בבית שיתכן וימצאו שם חמץ, צריך בדיקה. כמובן שבודקים את החדרים בבית אחרי שניקו את הבית היטב. בודקים היטב בכל מקום אפשרי בבית שיכול להיות בו חמץ "בחורים ובסדקים".

סדר הבדיקה וברכתה

נוהגים להניח 10 פתיתי (חתיכות) חמץ שלא מתפורר, במקומות שונים בבית, כשכל אחד מהם עטוף היטב בנייר.

בודקים לאור נר שעוה אחד ועל ידי נוצה (אפשר לרכוש ברשתות מוכרות ערכות לבדיקה).

את הפתיתים- חתיכות החמץ שמוצאים במהלך הבדיקה שומרים בשקית.

לפני שמתחילים לבדוק מברך הבודק:

”בָּרוּךְ אַתָּה אֲדוֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ
עַל בְּעוֹר חֲמֵץ.”

לאחר שסיים את הבדיקה ישים את הנוצה, שאריות הנר ואת החמץ שנמצא בתוך כף עץ, יעטוף הכל וישמור לשריפת חמץ.

אחרי בדיקת חמץ, הבודק יגיד נוסח מיוחד שמשמעותו: ביטול החמץ שנמצא ברשותנו ולא מצאנו בבדיקת חמץ. הנוסח שמבטל את החמץ כתוב בשפה הארמית:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיכָא
בְּרִשׁוּתִי, דְּלֹא חֲמִתִּיה, וְדִלָּא
בְּעִרְתִּיה, וְדִלָּא יִדְעָנָא לִיה, לְבַטֵּל
וְלֵהוּי הַפְּקֵר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

פרוש: כָּל חֲמֵץ וְשֹׂאֵר שֵׁישׁ
בְּרִשׁוּתִי שְׁלֹא רָאִיתָ וְשֹׁלָא
בְּעִרְתִּי וְשֹׁלָא יִדְעָתִי, יִתְבַּטֵּל
וְיִהְיֶה הַפְּקֵר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

מכירת חמץ

מתי עושים?

עד י"ד בניסן. יהודי שנשאר לו חמץ בבית (בארונות במטבח למשל, כמו פסטה

בשקית/ בייגלה/ ופלים) צריך למכור את החמץ- להעביר את החמץ שיש לו למישהו אחר- לגוי לכל ימי חג הפסח. אם מוכרים את החמץ לגוי בערב פסח, אין צורך להשליך לפח את כל החמץ שיש לנו בבית לפני פסח.

כיצד מוכרים?

ניגשים לרב בית הכנסת או רב השכונה שעורך את המכירה של כל האנשים שיש להם חמץ בבית. הרב מוכר לגוי את החמץ באמצעות "שטר מכירה" מיוחד שהרב כותב והגוי חותם. מיד לאחר זאת החג, הרב ניגש לגוי שקנה את החמץ ורוכש מהגוי את החמץ בחזרה ואז כל היהודים שמכרו את החמץ לגוי יכולים להשתמש בחמץ שנשאר להם בבית לפני החג.

שימו לב ילדים: "חמץ שעבר עליו הפסח"- חמץ שלא מכרו אותו לגוי, לא משתמשים בו לאחר חג הפסח, אין אנו יכולים להנות מזה. לכן חשוב לבדוק בכל מסעדה/ מאפייה וחנות של יהודי שקונים בו אוכל- האם מכרו את החמץ שיש שם לגוי לפני חג הפסח.

אכילת חמץ

סוף זמן אכילת חמץ בתאריך י"ד בשעות הבוקר.
(ראו בלוח המצורף)

לאחר סוף זמן אכילת חמץ ועד ליל הסדר לא אוכלים מאכל שהוא חמץ ולא מצה. רק בליל הסדר אנו טועמים לראשונה מהמצה.

ביעור (שריפת) חמץ

בתאריך י"ד ניסן בבוקר, לאחר סיום אכילת החמץ, מבערים- שורפים את החמץ האחרון שנותר, מצרפים לביעור גם את חתיכות הלחם שהשתמשנו בהם לבדיקת חמץ.

בלוח השנה/ בגוגל ניתן לראות עד מתי אפשרי לשרוף את החמץ. אחרי שמשליכים את הלחם הנותר לאש, אומרים את הנוסח **"כל חמירא"** השני (נמצא בסידור), הנוסח הזה נותן משמעות של ביטול החמץ.

חמץ בפסח ולאחר הפסח

אם מוצאים חמץ בבית במהלך ימי חול המועד פסח- צריך להוציא את החמץ ולשרוף.

אם מוצאים חמץ בחג ראשון של פסח, או בשביעי של פסח, או בשבת חול המועד, החמץ נחשב "מוקצה" ולא מרימים אותו.

אז מה עושים? מכסים את החמץ בכלי, ובמוצאי שבת או במוצאי החג שורפים אותו.

חג הפסח

המקור בתורה

"ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח... ובחמישה עשר לחדש הזה חג שבעת ימים מצות יאכל" (חומש במדבר, פרשת פנחס כ"ח, טז-יז).

תאריך: ט"ו- כ"א ניסן (שבעה ימים בדיוק).